

מזכרונותיו של הרב סיני אדלר על פסח ראשון במחנה ריכוז

מאוטהאוזן

"היה זה הפסח הראשון שהיה עלי לבלותו במחנה ריכוז. בפסח הקודם היינו עדיין בגיטו טרזינשטאט, אשר בו עוד יכולנו לערוך את הסדר בחוג המשפחה. אמנם גם את הסדר ההוא חגגנו בצורה מיוחדת במינה, כי באותם הימים היה הסגר חמור בתוך הגיטו ועם רדת החשיכה נאסרה הדלקת אור ואפילו גפרור. בנסיבות אלו נאלצנו לערוך את הסדר מבעוד יום. אבל הייתי עדיין יחד עם הורי, ועל שולחנו היו מונחות כמה מצות וגם תה מעורב בריבה בתור תחליף ליין. הסדר של מאוטהאוזן היה שונה לגמרי. בתחילה חשבתי שאת מנת הלחם היומית, שקיבלנו בערב פסח אחרי הצהרים, אשמור עד לבוקר המחרת, כדי להיזהר לפחות מאכילת חמץ בעת כניסת החג, אולם תלמיד חכם אחד שהיה אתנו העיר לי שמבחינת ההלכה מוטב לאכול את הלחם מייד, כי הלא עצם החזקתו אסורה היא בבחינת בל יראה ובל ימצא. לאחר המפקד שנערך לפנות ערב, ולפני כניסתנו לצריף ללינה, הייתה בידנו שהות מה ויכולנו להסתובב ברחבה שלפני הצריפים. ביקשתי מאחד הבחורים שטייל איתי קצת בזמן ההליכה הלך ושוב אמרנו בעל פה קטעים מן ההגדה, עד כמה שיהיו זכורים לנו. ליל סדר במיוחד במינו, ללא מצות ויין, ללא סעודת חג שבה מסובין כל בני המשפחה לשולחן אחד, אלא ליל סדר בהליכה. גופותינו היו מושפלים ומשועבדים, אולם את רוחנו לא יכלו שוב לשעבד, ולכן יכולנו לאמר גם באותם התנאים – עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלוקינו משם, כי למרות הכל הרגשנו את עצמנו בני חורין".

מקור: הרב סיני אדלר, *בגיא צלמוות; שנת חיים של נער במחנות ריכוז, יד ושם, ירושלים תשל"ט, עמ' 53 – 54.*